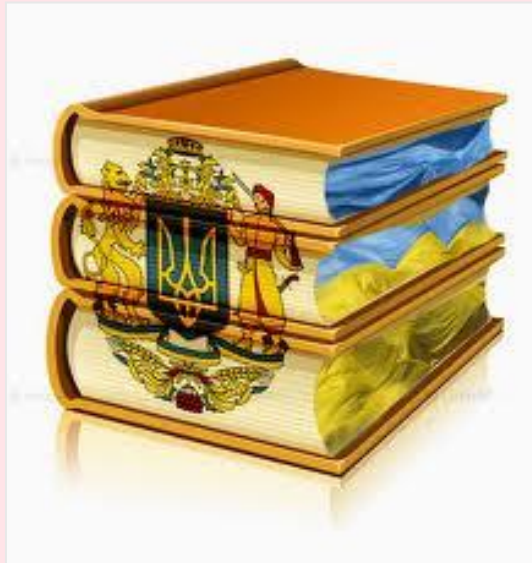

Правовиховна робота

Основні завдання щодо роботи з попередження правопорушень і злочинності, запобігання дитячій бездоглядності:

- забезпечення виконання національних, державних та регіональних програм стосовно правового виховання, з питань профілактики правопорушень та злочинності, запобігання дитячій бездоглядності;
- розроблення і запровадження ефективних форм роботи з правового виховання, попередження правопорушень і злочинності, профілактики дитячої безпритульності і бездоглядності;
- застосування ефективних форм соціальної підтримки дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;
- налагодження співпраці школи з відповідними структурними підрозділами виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадськими організаціями;
- проведення правоосвітньої роботи з учнівськими колективами та батьківською громадськістю;
- здійснення контролю за відвідуванням учнями навчальних занять, охопленням учнів позашкільною освітою, організацією дозвілля;
- здійснення соціально-психологічного супроводу дітей, схильних до скоєння злочинів та правопорушень

Щорічна циклограма правового виховання та попередження правопорушень серед учнів

1.Опрацювання нормативно-правової бази з питань профілактики злочинів серед неповнолітніх Постійно
Адміністрація школи

2.Забезпечення взаємодії з правоохоронними органами, службами у справах дітей та медичними установами з метою підвищення рівня ефективності роботи з профілактики правопорушень та негативних проявів серед учнівської молоді Постійно Адміністрація школи

3.Розроблення тематики та проведення Тижнів, Місячників, Декад правових знань, тематичних уроків права із залученням працівників правоохоронних органів з метою недопущення втягнення неповнолітніх в злочинну або іншу антигромадську діяльність Потягом навчального року Педагог-організатор

4.Внесення до планів спільних дій з районною службою у справах дітей та відділом кримінальної міліції у справах дітей заходів щодо запобігання та профілактики злочинів, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед неповнолітніх Січень 2015 року Заступник директора

5.Здійснення аналізу кількості неповнолітніх, які перебувають на профілактичному чи диспансерному обліку в медичних установах району за вживання алкогольних, психотропних та наркотичних речовин Щоквартально Заступник директора з навчально-виховної роботи

6.Ведення баз даних учнів школи, які скоїли злочини чи правопорушення Постійно Психолог

7.Ведення баз даних неповнолітніх, які залишилися без батьківського піклування, з метою своєчасного виявлення загрози їх життю та здоров'ю внаслідок протиправних дій дорослих Постійно Психолог.

8. Забезпечення своєчасного виявлення сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах, ведення їх обліку, здійснення систематичної перевірки умов утримання та виховання в них неповнолітніх, надання таким сім'ям адресної допомоги Постійно Класні керівники

10. Здійснення контролю щодо стану дотримання прав дітей та належних умов їх утримання Щоквартально Соціальний педагог

11. Прийняти участь у районних семінарах для педагогічних працівників, які організують роботу з питань профілактики злочинності, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед неповнолітніх Протягом навчального року Психолог.

13. Організація профілактичних заходів, спрямованих на виховання міжнаціональної поваги й нетерпимого ставлення до проявів расизму та ксенофобії Протягом навчального року Класні керівники

14. Забезпечення своєчасного виявлення та взяття на облік учнів, сім'ї яких опинилися в складних життєвих обставинах чи які бродяжать, жебракують Протягом навчального року Класні керівники

15. Здійснення соціально-педагогічного патронажу дітей із сімей, які опинились у складних життєвих обставинах Протягом навчального року Соціальний педагог

16. Визначення ефективних форм та методів роботи щодо профілактики правопорушень, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед неповнолітніх Раз на півроку Заступник директора

17. Розроблення рекомендацій для батьків щодо профілактики та запобігання правопорушень, пияцтва, наркоманії та тютюнопаління серед підлітків

Січень 2015 року Соціальний педагог

18. Організація та проведення спільно з районною службою у справах дітей та відділом кримінальної міліції у справах дітей профілактичних рейдів «Урок» Протягом навчального року Директор школи

19. Організація інформаційно-пропагандистських та тематичних акцій, конкурсів, виховних заходів з питань профілактики правопорушень серед школярів, запобігання вживанню неповнолітніми спиртних напоїв, наркотичних та психотропних речовин Протягом навчального року Адміністрація школи

20. Проведення індивідуальних психолого-педагогічних консультацій для дітей, які вживають алкогольні напої чи психотропні речовини, схильні до скоєння правопорушень Протягом навчального року Психолог

21. Залучення дітей девіантної поведінки, дітей, які вживають алкогольні, наркотичні чи психотропні речовини, до участі у виховних заходах різних рівнів Протягом навчального року Педагог-організатор Класні керівники

22. Охоплення дітей, які скоїли злочини чи правопорушення, вживають алкогольні напої чи наркотичні, психотропні речовини, та дітей, сім'ї яких опинились у складних життєвих обставинах, гуртковою роботою та позашкільною освітою Щорічно вересень Педагог-організатор

23. Охоплення дітей, які вживають алкогольні напої чи психотропні речовини, та дітей, сім'ї яких опинились у складних життєвих обставинах, відпочинком у таборі з денним перебуванням «Барвінок», що функціонуватиме на базі школи Щорічно червень Класні керівники Начальник табору

24. Забезпечення висвітлення на сайті школи заходів для дітей та батьків з питань пропаганди здорового способу життя, правової освіти, запобігання негативним проявам серед неповнолітніх Постійно Заступник директора

25. Забезпечення розміщення на сайті школи інформації про негативні наслідки впливу алкоголю та наркотиків на дитячий організм Протягом навчального року Педагог-організатор

26. Залучення органів учнівського самоврядування до підготовки та проведення лекцій, конференцій, семінарів, «круглих столів» з питань протидії злочинним проявам, злочинам, що пов'язані із торгівлею людьми, та злочинам проти суспільної моралі Протягом навчального року Педагог-організатор, вчитель права

27. Використання в роботі відеофільмів, фотоматеріалів для підвищення ефективності профілактичної роботи у сфері протидії злочинності та негативним проявам в учнівському середовищі Протягом навчального року Класні керівники

28. Організація відвідування дітьми, особливо тими, які знаходяться на внутрішкільному обліку, музеїв та художніх виставок, що ознайомлюють з історичною спадщиною України Протягом навчального року Класні керівники

29. Продовжити роботу Ради з профілактики правопорушень . Упродовж року Соціальний педагог

30. Скласти і затвердити план роботи «університету правових знань» для старшокласників Вересень 2014 р. Вчитель права

31. Провести години спілкування з вивчення правил внутрішньошкільного розпорядку, правових питань, державних та міжнародних документів про права людини. Упродовж року Кл.керівник

32. Провести засідання круглого столу з учнями 8-9 класів щодо попередження злочинності, запобігання дитячій бездоглядності та здійснення правового виховання Упродовж року Вчитель права

33. Поповнювати фонд шкільної бібліотеки літературою на правову тематику Упродовж року Шкільний бібліотекар

34. Забезпечити участь учнів школи в олімпіадах, турнірах, конкурсах з правознавства та правової тематики Упродовж року Вчитель права

1. Суть поняття «правове виховання».

Одним із аспектів усебічного розвитку особистості є висока правова культура. Адже не можна вважати фізично здорову людину гармонійно розвиненою, коли вона, маючи широкі знання, добре працюючи або навчаючись, порушує закони, права. Здатність людини розуміти правила співжиття і вимоги законів та відповідним чином поводитися не є вродженою, вона формується під впливом спеціальних виховних заходів, є наслідком спілкування з іншими людьми, участі в різних видах діяльності.

Правове виховання — виховна діяльність школи, сім'ї, правоохоронних органів, спрямована на формування правової свідомості та навичок і звичок правомірної поведінки школярів.

Мета правового виховання учнів — формування в них правової культури громадянина України, що складається передусім зі свідомого ставлення до своїх прав і обов'язків перед суспільством і державою, закріплених у Конституції України, з глибокої поваги до законів і правил людського співжиття, готовності дотримуватися й виконувати закріплені в них вимоги, що виражають волю та інтереси народу, активної участі в управлінні державними справами, рішучої боротьби з порушниками законів.

Початкова правова освіта повинна розпочинатись вже у дошкільних навчальних закладах, де дітям мають надаватися початкові знання про норми поведінки, формуються навички їх дотримання, виховуватися повага до батьків, вихователів, ровесників, людей похилого віку тощо.

Надалі правова освіта має здійснюватися в усіх загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах і закладах післядипломної освіти.

2. Специфіка правового виховання школярів.

Необхідність організації правового виховання учнівської молоді зумовлена розбудовою Української держави, існування якої немислиме без відповідного рівня правової культури її громадян, інтенсивною трансформацією правової системи, необхідністю подолання правового нігілізму та правової неграмотності.

Соціально-економічна ситуація початку XXI ст. в суспільстві не сприяє формуванню належного морального середовища для виховання дітей і молоді. Неприятливе побутове оточення, важке матеріальне становище сімей і погіршення на цьому ґрунті внутрісімейних стосунків, недоліки в організації шкільного виховання і скорочення позашкільних закладів — все це призводить до збільшення числа дітей і підлітків, поведінка яких виходить за межі моральних і правових норм. Швидко збільшується кількість підлітків, які не вчаться і не працюють. Зростає дитяча злочинність. Поширення злочинності серед неповнолітніх випереджає її загальне зростання.

Прилучення учнівської молоді до правової культури збагачує її духовне життя. Водночас знання нею своїх прав і обов'язків розширює можливості їх реалізації, зокрема й у власних інтересах. Правове виховання зміцнює життєву позицію, підвищує громадянську активність, загострює почуття непримиренності до негативних явищ.

Порівняно з іншими складниками виховання воно має свою специфіку, що визначається передусім соціально-правовим статусом учнівської молоді в суспільстві. Школярі матеріально залежні від батьків чи опікунів їх самостійність і активність коригує педагогічний колектив, їм бракує правових знань і досвіду правових відносин, вони мають засвоювати правові закони, які регулюють їхнє життя і діяльність як неповнолітніх, і правові норми, якими їм доведеться керуватися в майбутньому.

У правовиховній роботі школи існують певні недоліки: у її змісті превалюють питання кримінального права; перевага надається вивченню прав особистості, менше уваги звертають на вивчення обов'язків; недостатньо наголошується на питанні особистої відповідальності людини за свою поведінку; відсутнє

обґрунтування справедливості правових норм в їх інтерпретації; головний акцент робиться на заборонах, обмеженнях замість розкриття змісту їх моральних засад; відчувається розрив між змістом правових норм і конкретною поведінкою учнів.

3. Завдання правового виховання школярів.

Найперше завдання правового виховання — озброєння учнів знаннями законів, підвищення їх юридичної обізнаності, систематичне інформування їх про актуальні питання права. Правові знання є тим підґрунтям, на якому формується правова свідомість. Вони допомагають учням співвідносити свої вчинки і поведінку своїх товаришів не лише із загальновідомими моральними нормами, а й з вимогами законів, коригувати свою поведінку, змінювати її у правильному напрямі.

Значна частина школярів хоча й не знає конкретних правових норм, але не допускає правопорушень. Регулятором поведінки у цьому разі є дотримання норм моралі та звичаїв. Такі школярі не завдають шкоди іншим, не скоюють крадіжок та інших правопорушень, тому що керуються в конкретній ситуації певними моральними принципами.

Друге завдання — формування в учнів правової свідомості як сукупності правових уявлень, поглядів, переконань і почуттів, що визначають ставлення особистості до вимог законів, регулюють її поведінку в конкретній правовій ситуації.

«Становлення правової свідомості, — пише О.І. Вишневський, — один з основних напрямів формування громадянина. У сім'ї та в школі дитина повинна не тільки навчитися поважати закони, відстоювати свої права та свободи, але й поважати чужі, толерантно ставитись до чужих поглядів, шанувати права інших на самовираження, власні культурні цінності, вибір конфесій, участь у політичному житті тощо. Все це надзвичайно важлива сфера виховання, передусім з точки зору потреб державотворення».

Правові погляди мають бути засновані на загальних правових знаннях та уявленнях про державу і право, про правові відносини між людьми, про конституційні права та обов'язки особистості. Важливо, щоб ці знання і уявлення правильно відображали певні правові норми, адже інакше правові погляди будуть хибними.

Одним із найважливіших компонентів правової свідомості є переконання — усвідомлення людиною істинності світоглядних та моральних понять та її особиста готовність діяти відповідно до цих правил і понять.

У процесі правового виховання дуже важливо виховувати в учнів вищі правові почуття, які б регулювали їх поведінку (відповідальність, справедливість та ін.), інакше головним регулятором її стануть прості емоції (гнів, страх тощо), які спричиняють ситуативну поведінку.

Третє завдання — формування в учнів поваги до держави і права, розуміння необхідності дотримання вимог законів. Такі якості виховують, розкриваючи соціальну суть і роль держави та права. Виховання у школярів поваги до закону і правопорядку, переконаності в необхідності дотримання правових норм здійснюють через виховання поваги до правоохоронних органів, людей, які охороняють закони. Проте не слід залякувати учнів цими органами, бо вони не зможуть усвідомити, що закони виконують не лише каральну функцію, а й захищають інтереси всього суспільства, кожного його члена.

Четверте завдання — вироблення в учнів навичок і умінь правомірної поведінки. Звичку і вміння дотримуватися вимог права і моралі слід розглядати як продукт свідомого ставлення учнів до визнання свого громадянського обов'язку, до дотримання правових норм. Як правомірна, так і неправомірна поведінка залежать від певних мотивів. Одні учні дотримуються правових норм унаслідок глибокої переконаності; другі — тільки тому, що побоюються можливого покарання; треті гарною поведінкою намагаються досягти своїх егоїстичних цілей; четверті — тому, що їхню поведінку контролюють; п'яті звикли виконувати правила співжиття. Звісно, педагог мусить знати, якими мотивами керується учень, виконуючи норми закону.

П'яте завдання — формування в учнів нетерпимого ставлення до правопорушень і злочинності, прагнення взяти посильну участь у боротьбі з цими негативними явищами, вміння протистояти негативним впливам. В юридичній літературі розглядають різні рівні активності особистості щодо вимог закону. Так, якщо вона просто дотримується правових норм, виявляється мінімальний рівень її активності, тому що їй слід лише уникати дій, заборонених законом. Якщо ж особистість виконує правові норми, вона виявляє більшу активність. Використовуючи правові норми, особистість виявляє найвищий ступінь активності. Третій

рівень активності передбачає, щоб учні не лише сумлінно виконували свої обов'язки, а й вимагали цього від інших. Така позиція формуватиметься за умови залучення їх до діяльності, спрямованої на забезпечення дисципліни й порядку в школі та за її межами. Будь-яка спроба ізолювати дітей від негативного, замовчувати і приховувати від них недоліки нашого життя не виховує у них непримиренного ставлення до цих явищ, не мобілізує їх на боротьбу з цим злом, не виробляє імунітету проти його впливу.

Шосте завдання — подолання у правовій свідомості хибних уявлень, що сформувалися під впливом негативних явищ, життя. Специфічним недоліком правової свідомості окремих учнів є хибні уявлення про зміст правових норм. Вони визнають наявність низки заборон, але неправильно уявляють собі їх суть, наслідки невиконання. Багато з них упевнені, що за правопорушення відповідають лише дорослі, а неповнолітні нібито звільняються від такої відповідальності. Вони не переконані в дієвості положення, що «незнання закону не звільняє від відповідальності тих, хто його порушує», нерідко не вміють зіставляти свої дії та вчинки з вимогами права. Коли їм доводиться давати правову оцінку конкретному правопорушенню, виходять з власних уявлень про протиправне, що, як правило, ґрунтуються не на знаннях конкретних положень закону, а передусім на відомих їм нормах моралі. Такі недоліки правової свідомості — одна з причин вчинення правопорушень неповнолітніми.

4. Зміст правового виховання школярів.

Зміст правового виховання визначається особливостями права як нормативно-регулятивного явища, його суспільними функціями і значенням в організації та управлінні суспільством. Законодавство України охоплює різні галузі права. Серед них чільне місце належить державному праву. Його норми регулюють найважливіші суспільні відносини, що закріплюють основи організації суспільства і правового становища особи, державного устрою. Особливим питанням державного права України є її Конституція як Основний Закон держави і суспільства.

Адміністративне право регулює організацію і діяльність апарату державного управління. Школярі повинні мати уявлення про органи державного управління та норми адміністративного права, які охоплюють низку правил: санітарних, протипожежних, дорожнього руху, користування транспортом, поведінки в громадських місцях, військового обліку та багато інших, що регулюють діяльність різних установ, їх працівників, а також поведінку громадян. Якщо людина порушує встановлені правила, її вважають правопорушником і накладають на неї адміністративне стягнення. Служба у справах неповнолітніх має право застосовувати до них різні види стягнень аж до направлення їх до спеціальної школи чи спеціального профтехучилища.

Взаємовідносини між людьми, громадянами й організаціями, між самими організаціями регулюються нормами цивільного права, що покладає певні обов'язки і надає права громадянам і організаціям. Діти, як і всі дорослі, вважаються правоздатними, можуть мати майно, яке їм дісталось у спадок, можуть бути авторами вірша чи оповідання тощо. Щоправда, не кожна правоздатна особа може самостійно здійснювати свої права. Оскільки здатність діяти розумно, правильно розпоряджатися своїм майном, брати на себе певні обов'язки людина набуває у відповідному віці, закон визначає поняття цивільної дієздатності та встановлює її межі (15 років — часткова дієздатність, 15—18 — відносна дієздатність, 18 років — повна дієздатність).

Норми права і моралі регулюють сімейні відносини людей. У процесі правового виховання учнів знайомлять із сімейними правовідносинами, правами й обов'язками батьків стосовно одне одного, щодо виховання дітей та ін.

У процесі правового виховання учні засвоюють і окремі положення трудового права. Адже сьогоднішній школяр завтра стане працівником установи, підприємства, де він стикатиметься з багатьма питаннями, в яких має бути компетентним (умови прийому на роботу, переведення і звільнення з роботи, тривалість робочого дня й часу відпочинку, охорона і оплата праці, моральна та матеріальна відповідальність тощо).

Ознайомлюючись з питаннями кримінального права, учні повинні чітко уявляти, що таке злочин, відповідальність за підготовку і замір злочину, співучасть у злочині, вік кримінальної відповідальності, необхідна оборона, кримінальне покарання, відбування покарання в місцях позбавлення волі, і усвідомити, що жоден злочин не залишається безкарним.

Розкриваючи зміст правового виховання, важливо ознайомити школярів з Конвенцією про права дитини. Згідно з нею, дитиною вважається кожна людська істота до досягнення 18-річного віку.

«...Держави-учасниці забезпечують дитині, здатній сформулювати свої власні погляди, право вільно виражати свої погляди з усіх питань, що стосуються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага відповідно до віку і зрілості дитини, (ст. 12.)

...Дитина має право виявляти свою власну думку; це право включає свободу пошуку, тримання і видачі інформації та ідей будь-якого виду, незалежно від кордонів, в усній, письмовій або друкованій формі, у формі творів мистецтва або за допомогою інших засобів за вибором дитини, (ст. 13/1.)

...Держави-учасниці визначають право дитини на свободу асоціацій і свободу мирних зборів, (ст. 15/1.)

...Жодна дитина не може бути об'єктом довільного чи незаконного втручання в здійснення її права на особисте життя, сімейне життя, недоторканість житла чи таємницю кореспонденції або незаконного посягання на її честь і репутацію, (ст. 16/1.)

...Держави-учасниці приймають усі необхідні законодавчі, адміністративні, соціальні і просвітні заходи з метою захисту дитини від усіх форм фізичного чи психологічного насильства, образи чи зловживання, відсутності піклування чи недбалого ставлення, грубого ставлення чи експлуатації будь-якою іншою особою, (ст. 19/1.)»

5. Реалізація завдань та змісту правового виховання учнів.

Реалізація завдань і змісту правового виховання учнів здійснюється передусім у процесі навчання. Вивчення гуманітарних предметів спрямоване на формування в них високих ідеалів, морально-правових якостей, непримиренності до аморальних явищ, правопорушень і злочинності. Дисципліни природничого циклу дають змогу торкнутися кола питань з різних галузей права, зокрема його нормативних актів щодо охорони природи, охорони праці, охорони здоров'я людини та ін. Важлива роль у правовому вихованні школярів належить курсу правознавства, у процесі вивчення якого вони знайомляться з усіма галузями права, здобувають знання, вміння і навички в системному вигляді.

Правові знання, засвоєні на уроках, поглиблюються і розширюються у позакласній виховній роботі. Вибір форми чи методу виховного впливу залежить від його мети, змісту, вікових та індивідуальних особливостей учнів і можливостей педагогічного колективу школи. Обираючи методи і форми виховної роботи, важливо також урахувувати, чи популярні вони серед школярів, чи захоплюють їх, чи дають їм задоволення.

Здійснюючи правове виховання на уроках і під час спеціальних виховних заходів, важливо розкривати зміст усіх галузей права, не зосереджуючи увагу учнів на якомусь одному з них (наприклад, кримінальному), оскільки в повсякденному житті вони керуватимуться основними їх положеннями. Розкриваючи конкретні правові норми, слід показувати їх зв'язок з правилами моралі, на яких вони базуються; ілюструючи випадки порушень норм права, не зловживати негативними прикладами, краще наводити ті, що демонструють, як треба діяти в подібній ситуації. Розповідаючи про злочини, не варто деталізувати факти, оскільки це може навчити окремих школярів методики скоєння злочину, треба розкривати суть негативних фактів так, щоб вони викликали відразу, а не захоплення ними. Завжди слід пам'ятати, що вирішальним моментом у правовому вихованні школярів є висока правова культура педагогів і відповідний правово-психологічний клімат у школі та в сім'ї учня.

У правовиховній роботі школи важливу роль відіграє залучення учнів до посильної діяльності, яка передбачає певний обсяг правових знань, умінь та навичок. Це передусім участь у дитячому самоврядуванні, зокрема в роботі комісії з дисципліни і порядку, в загонах юних інспекторів дорожнього руху, юнацьких добровільних пожежних дружинах, у різних формах природоохоронної роботи.

Залучення школярів до правоохоронної та природоохоронної діяльності в школі та за її межами слід оцінювати з погляду проведення профілактичної роботи з учнівською молоддю і з погляду набуття нею правового досвіду, виховання в неї непримиренного ставлення до негативних явищ життя. Виховані в таких умовах школярі активно протидіятимуть цим явищам.

Активізації правового виховання сприяє щорічне проведення в навчально-виховних закладах оглядів-конкурсів на кращу організацію такої роботи, започатковане Міністерством освіти України в 1996 р.

6. Особливості правового виховання молодших школярів.

Специфічним періодом формування правової культури є молодший шкільний вік. З одного боку цей вік сприятливий до засвоєння норм життєдіяльності у суспільстві, а з іншого молодші школярі ще нездатні

сприйняти складні юридичні терміни, здійснювати аналіз та давати належну юридичну кваліфікацію тим чи іншим діям. Складність правової освіти у цей період визначається відсутністю у молодшій школі самостійної навчальної дисципліни правового спрямування. Ці складнощі є суттєвими чинниками майбутнього правового нігілізму та делінквентної поведінки.

Враховуючи особливості дітей молодшого шкільного віку слід виходити з таких принципів їх правового виховання:

- зв'язку правового виховання з практичними життєвими ситуаціями;
- врахування наявного життєвого досвіду молодшого школяра;
- поєднання колективного та індивідуального підходу у вирішенні проблем учнів, гнучкого, оперативного реагування на прояви делінквентної поведінки та перспективних потреб учнів;
- єдності правового і морального виховання;
- діловий підхід у розкритті необхідності дотримання норм у суспільстві, недопущення моралізування;
- логічної послідовності правового виховання: від одержання знань про норми, до засвоєння їх на практиці, і надалі до формування усвідомленої установки щодо необхідності дотримання їх кожною людиною;
- пріоритету ігрових методів правового навчання та виховання з метою активізації інтересу до засвоєння норм проживання у суспільстві.

Відповідно, можна сказати, що зміст правового виховання молодших школярів має визначатися їх можливостями та обмеженнями сприймати юридичну термінологію, розуміти значення певних дій, здатністю аналізувати та робити висновки.

На даному етапі формування правової культури у особи повинні бути сформовані зальні уявлення про основні правові норми, які тісно переплітаються з моральними нормами та окремі норми конституційного, цивільного, сімейного, адміністративного та кримінального законодавств. Основні поняття, які можуть і мають бути засвоєні молодшим школярем:

Держава Україна. День народження України. Суверенітет і незалежність. Державна символіка: Державний Герб України, Державний Прапор України, Державний Гімн України. Почесті державним символам. Влада в Україні: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів.

Закони як обов'язкові правила для всіх людей, які упорядковують життя, охороняють і захищають інтереси людей. Конституція України як Основний Закон нашої держави.

Декларація прав дитини.

Особисті права дитини (людини).

Конституційні обов'язки громадянина України.

Положення про загальноосвітній заклад (затверджене Постановою кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 964) як документ, що визначає основні права та обов'язки школяра.

Закон "Про попередження насильства в сім'ї" від 15 листопада 2001 року. Сімейні права неповнолітніх. Порядок захисту своїх сімейних прав.

Право власності. Захист Законом права власності.

Правові норми в галузі захисту навколишнього середовища.

Поняття злочину. Кримінальна відповідальність неповнолітніх.

Організації, які покликані опікуватись правами дитини: соціальні служби для дітей та молоді, відділи у справах неповнолітніх при місцевих органах влади, кримінальна міліція у справах неповнолітніх, правозахисні організації, суди.

У початкової школи наявні потенціал для реалізації зазначеного змісту. При цьому вчитель молодших класів повинен використовувати можливості навчального процесу та позаурочної роботи.

У процесі викладання навчальних предметів особливо широкі можливості закладено в предметах:

- "Громадянська освіта" (теми: "Великий дім – держава, лад у ньому – закон", "Скарби України", "Твоя країна - Україна, і ти – її громадянин" та інші),
- "Природознавство" (теми: "Збережемо природу", "Збережемо повітря чистим", "Без води немає життя", "Гірські породи потребують охорони", "Охорона ґрунту", "Охорона рослин", "Охорона тварин", "У природі все взаємопов'язано").
- "Читання" (розділ : "Рідна домівка, рідна сім'я – тут виростає доля моя")

- "Математики" - при вирішенні задач з правовим змістом – щодо вартості речей, енергоресурсів, людської праці тощо.

- "Основи здоров'я" (теми: "Стосунки між людьми", "Поведінка учня", "Уміння контролювати емоції", "Цінність і неповторність людського життя" та теми, у яких розкриваються шляхи само- і взаємодопомоги у небезпечних життєвих ситуаціях).

Надзвичайно широкі можливості щодо здійснення правового виховання молодших школярів є у позаурочній роботі. У позакласній роботі вчитель має можливість використовувати самі різні форми і методи правового виховання. У залежності від мети та обставин можуть використовуватися роз'яснення; розповіді; колективні та індивідуальні бесіди; аналіз життєвих ситуацій; обговорення з учнями літературних, літературно-публіцистичних творів, газетних статей і повідомлень з відповідною правовою оцінкою, того що трапилось; читання художніх творів; вікторини; конкурси; написання творів на правову тематику; створення спеціальних педагогічних ситуацій морального вибору; екскурсії; включення дітей у процес вибору органів самоврядування (наприклад, вибору президента класу, чергових, відповідальних за певні напрямки життєдіяльності колективу); ділові ігри (правовий тренінг), запрошення представників органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів з відповідними виступами на правову тематику тощо.

Особливе місце серед зазначеного переліку методів і форм, на нашу думку займають ділові ігри. Найважливішими їх задачами є зацікавлення дітей правовою проблематикою, навчання спілкуванню з іншими людьми, вирішенню типових життєвих ситуацій, саморегуляції своєї поведінки. Саме за допомогою практичних вправ і тренувань можливе формування стану безпосередньої готовності дотримуватись певних норм.

Наведена система роботи вчителя молодших класів забезпечує превентивні заходи по запобіганню делінквентної поведінки учнів, закладає підґрунтя для поглиблення правового виховання у наступних класах.

7. Висновок.

Таким чином, правове виховання школяра має два тісно пов'язаних між собою аспекти. З одного боку, воно орієнтує на вирішення конкретних завдань, що стоять перед учнями на сьогоднішній день, а з другого – повинно дати школяреві перспективу на майбутнє. Суть правового виховання школяра саме у перспективності: необхідно навчити кожну молоду людину не тільки виконувати вимоги закону, а проявляти активність у здійсненні законності і встановленого правопорядку.

Правове виховання ґрунтується на точнім знанні правових фактів і явищ. Знання закону – перша і основна умова правового виховання. Проте просте засвоєння тих чи інших норм права нерідко буває нейтральним процесом, якщо правові факти і явища не відібрані з певних позицій, якщо їх вивчення належним чином не організоване, якщо вони не виховують особистість у потрібному для суспільства напрямі. Для нормального функціонування закону і суспільства, його поваги і неухильного, добровільного виконання всіма громадянами необхідне виховання не тільки поваги до права, до закону, але й до органів міліції, суду, прокуратури, а також до осіб, які стоять на охороні законів. Виховуючи нетерпиме ставлення до антисуспільних проявів, які людина набуває у відповідному віці, закон визначає поняття цивільної дієздатності та встановлює її межі (15 років). Математики вив, не слід зводити таке виховання до формування такого ставлення до людини, яка вчинила проступок.

Правове виховання не можна зводити лише до формування правової свідомості особистості. Правосвідомість, як частина світогляду людини, відображає тільки ті явища, які регулюються нормами права, включаючи почуття громадянськості і високої відповідальності особистості за свої вчинки і поведінку.

У правовому вихованні школярів важливо, щоб вони не тільки проходили підготовку до майбутнього дорослого правового життя, а й жили життям суспільства. Цілеспрямоване включення з урахуванням вікового статусу у справи і інтереси сім'ї, учнівського колективу, в обговорення і вирішення проблем, які хвилюють суспільство в цілому. Саме включення, тобто наділення конкретними правами, обов'язками, відповідальністю за реальні дії і їх результати, а не просто ознайомлення зі слів старших. За таких умов буде здійснюватись постійне тренування в якості справжніх учасників соціальної діяльності, а не

роз'яснення, що і як треба буде робити у дорослому майбутньому. Беручи участь в обговоренні і вирішенні питань реального життя, діти набувають навичок роздумувати, оцінювати, враховувати докази прихильників іншої точки зору і доводити свою; отримують досвід підтримки позитивних змін і боротьби з тим, що заважає.

Для досягнення мети правового виховання і вирішення його завдань потрібно реалізувати конкретний зміст правового виховання. До конструювання змісту правового матеріалу мають місце різні підходи. Правове виховання молодших школярів має передбачати засвоєння ними певної системи знань з основних галузей українського права: конституційного, трудового, цивільного, екологічного, земельного, підприємницького, сімейного, адміністративного, кримінального.

[http://Відповідальність батьків.doc](#)

[http://Обізнаність молоді.doc](#)

[http://Правове виховання.doc](#)

[http://Пустощі чи правова відповідальність.doc](#)

[http://Україна.doc](#)

[http://Гендерна.doc](#)

[http://Вплив непо](#)